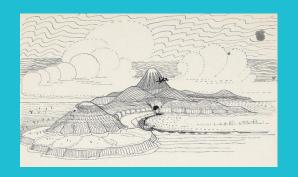
/instituut voor de Nederlandse taal/

The Gathering of the Clouds. Lexical resources & Linked Open Data

Katrien Depuydt, Jesse de Does katrien.depuydt@ivdnt.org jesse.dedoes@ivdnt.org

Intro INL lexica

- Dictionaries:
  - Modern Dutch: anw.inl.nl
  - Historical Dutch: gtb.inl.nl
- GiGaNT-project
  - Molex: modern lexicon component
  - Hilex: historical lexicon component
  - modular; interlinked
- DiaMaNT-project (diachronic semantic lexicon)

Modern lexicon (GiGaNT-Molex)

- Full paradigm and hyphenation information for 180000+ lemmata
- Continuous update with new words
- Published in lexicon service and (partly) in woordenlijst.org

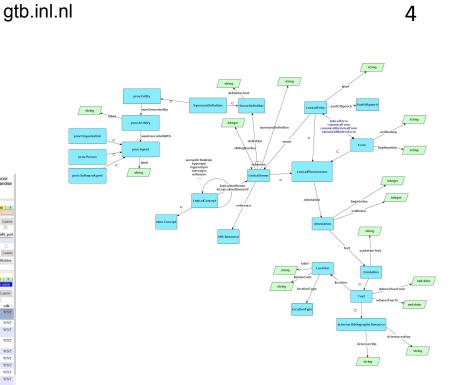

Historical lexica

1

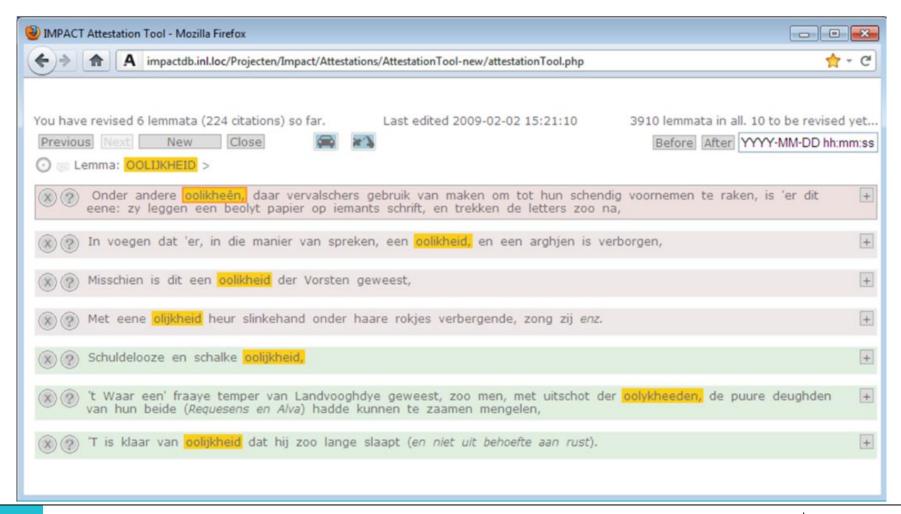

DiaMaNT

GiGaNT

GiGaNT-Hilex

DiaMaNT: diachronic semantic lexicon

					^dom\$	
lemma_id \$	mnw_lemma	mnw_mdl	pos	gram	♦ syn ♦	def
01449	ALWARICH	alwarig			Dom	Dom, onnoozel.
04666	BLINT	blind	bnw	bnw	Dom	Dom, dwaas, onverstandig
04739	BLONC	blonk	bnw	bnw	dom	Overdrachtelijk. Stomp, pi
05047	BOOS	boos	bnw	bnw	Dom	Dom, onnoozel (synon. va
05629	BRUUT	bruut	znw	znw(m.)	Dom	Dom, onnoozel, en als znw bloed.
06883	DOEM	dom	znw	znw(m.)	Dom	Dom, domkerk, bisschopsi
07004	DOMP	dom	bnw	bnw	dom	Onontwikkeld, onverstand beperkt verstand of geest dwaas.
07153	DORACHTICH	doorachtig	bnw	bnw	dom	Dwaas, zot, dom, onversta doregteg, idiota.
07460	DORPERLIJC	dorperlijk	bnw	bnw	dom	Ook schijnt dorperlije in d te staan.
07941	DUL	dol	bnw	bnw	dom	Dol, dom, dwaas, krankzin onnoozel, onverstandig; v redeloos.
08063	DUUSTER	duister	bnw	bnw	Dom	Dom, onnoozel, niet door
08114	DWAES	dwaas	bnw	bnw	Dom	Dom, bekrompen van vers stultus.
09260	ESELSC	ezels	bnw	bnw	dom	Ezelachtig, dom.
18841	IDIOOT	idioot	znw	znw(m.)	Dom	Dom, onontwikkeld. Het w beteekent een bijzonder p particulier, van gr. idios, vanwaar ook idioticon, w particularismen of provinc eigenaardige uitdrukking), is datgene, waarmede het gebruikt wordt (niet-dokte dus leek) heeft in het mnl. wijs, niet geleerd, doch na tgw. beteekenis omwijs, sin illiteratus, imperitus.
21604	KINT	kind	bnw	bnw	dom	Jong van jaren, kinderlijk kinderachtig, onontwikkei
21610	KINTSC	kinds	bnw	bnw	dom	Als een kind handelende, onnoozel, dom, dwaas. Vg 164 kintsch, puerilis. Kil. l kindisch, puerilis et infans inconsideratus instar pueri ndl. kindsch heeft zich ver

					^dom\$	
lemma id 🏺	wnt lemma 🍦	wnt mdl	pos	gram \$	syn 🕴	
A000968	BÊTE	bête	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom, onnoozel.
A000968	BÊTE	bête	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom, onnoozel.
A008890	IGNORANT	ignorant	bnw znw	bnw.znw.	dom	Onwetend; dom. In de 16de e. vooral aangetroffe
A014467	STUPIDE	stupide	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom; stompzinnig.
M009814	BOERSCH	boers	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Oneigenlijk, in ongunstigen zin. Blijk gevende va
M010624	BOT	bot	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van personen. Dom, stomp, onbevattelijk; het teg
M010624	BOT	bot	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van personen. Dom, stomp, onbevattelijk; het teg
M013932	DOMMELIJK	dommelijk	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Bnw. — Min of meer dom, dom, suffig. In dit ge
M017888	GEESTELOOS	geesteloos	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van personen. Van geest of verstand verstoken; b
M022030	GROEN	groen	bnw	bnw.	dom	Met betrekking tot iemands kennis of verstand. Z
M022030	GROEN	groen	bnw	bnw.	dom	Van de om hun plompheid van manieren en verst
M022113	GROF	grof	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Met betrekking tot het verstand. Bot, dom, onven
M037638	LOMP	lomp	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van 's menschen uitingen, handelingen enz. Dom.
M037638	LOMP	lomp	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van 's menschen uitingen, handelingen enz. Dom
M042799	ONBEDUIDEND	onbeduidend	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van iemands gelaat. Niet veel beduidend, weinig
M042906	ONBENULLIG	onbenullig	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Bnw. Van personen. Geen benul hebbende, zonde
M042906	ONBENULLIG	onbenullig	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Bijw Op eene wijze die van geen benul of begri
M043110	ONBEZIND	onbezind	bnw	bnw.	dom	Eigenlijk, van menschen. Onverstandig, dom, dw.
M043110	ONBEZIND	onbezind	bnw	bnw.	dom	Overdrachtelijk, van zaken, t.w. die een persoon b
M047006	ONVERSTANDEL	onverstandel	bnw	bnw.	dom	Dwaas, dom; thans verouderd.
M047671	OOLIJK	olijk	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom, dwaas, onnoozel.
M047671	OOLIJK	olijk	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom, dwaas, onnoozel.
M054328	PLAT	plat	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Eenvoudig, dom, onnoozel, sullig. Thans veroud
M054328	PLAT	plat	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van handelingen. Onnoozel, dom.
M061360	RUID	ruid	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Met betrekking tot personen. Onbeschaafd, onont
M061368	RUIDIG	ruidig	bnw	bnw.	dom	Onbeschaafd, onontwikkeld, ruw, grof, plomp, bo
M063919	SLECHT	slecht	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Onnoozel, onwetend, dom.
M065730	STAAS	staas	bnw	bnw.	dom	In WVlaanderen. Dwaas, dom, bot. Verg. STAA
M071944	UITHEEMSCH	uitheems	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom, onwetend. W.g. en veroud.
M071944	UITHEEMSCH	uitheems	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Dom, onwetend. W.g. en veroud.
M072530	UITZINNIG	uitzinnig	bnw bijw	bnw.bw.	dom	In verzwakte bet.: blijkgevend van een gemis aan
M075227	VERDORVEN	verdorven	bnw	bnw.	dom	In zwakkere bet.: dom, kortzichtig.
M078479	VERSTANDELOOS	verstandeloos	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Zonder verstand; dom; bot, lomp, stompzinnig.
M079269	VERWATEN	verwaten	bnw	bnw.	dom	Niet over verstand beschikkend, redeloos; van het
M082952	VROOM	vroom	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Ook: onnoozel, dom.
M085928	WIEDES	wiedes	bnw	bnw.	dom	Dom, onnoozel, simpel; onkundig.
M085928	WIEDES	wiedes	bnw	bnw.	dom	Dom, onnoozel, simpel; onkundig.
M089793	ZOT	zot	bnw bijw	bnw.bw.	dom	In het Dict. Tetragl., mog. ook van uitingen: flau
M089793	ZOT	zot	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van personen: niet in het bezit van gezond versta
M089793	ZOT	zot	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Van eigenschappen, gevoelens, handelingen e.d.:
M089793	ZOT	zot	bnw bijw	bnw.bw.	dom	Inz. van uitingen in woord en geschrift: zonder zi

Ways of using using the lexica

- Just manual lookup
- Use in computational tools (Nederlab tagging, INL-labs, ...)
- Use in search scenario's
  - Simple query expansion
  - More general: "chaining search"

Lexicon service

<message>0K</message>

From wordform to lemma:

http://sk.taalbanknederlands.inl.nl/LexiconService/lexicon/get_lemma?database=lexi

▼<root>

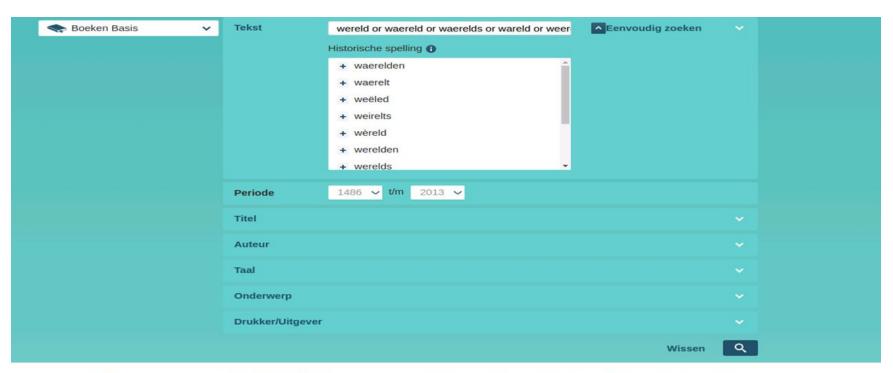
con_service_db&wordform=loopt

From lemma to wordforms:

http://sk.taalbanknederlands.inl.nl/LexiconService/lexicon/gets-seloopen-young word-labase=

```
<u>lexicon_service_db&lemma=lopen</u>
```

```
<found wordforms>gelopen</found wordforms>
   <found wordforms>gheloopen</found wordforms>
   <found wordforms>ghelooppen</found wordforms>
   <found wordforms>laupe</found wordforms>
   <found wordforms>liep</found wordforms>
   <found wordforms>liepen</found wordforms>
   <found wordforms>liept</found wordforms>
   <found wordforms>loepen</found wordforms>
   <found wordforms>loop</found wordforms>
   <found wordforms>loope</found wordforms>
   <found wordforms>loopen</found wordforms>
   <found wordforms>loopend</found wordforms>
   <found wordforms>loopende</found wordforms>
   <found wordforms>loopenden</found wordforms>
   <found wordforms>loopens</found wordforms>
   <found wordforms>looppen</found wordforms>
   <found wordforms>looppene</found wordforms>
   <found wordforms>loopt</found wordforms>
   <found wordforms>lope</found wordforms>
   <found wordforms>lopen</found wordforms>
   <found wordforms>lopende</found wordforms>
 </wordforms list>
</root>
```


Periode

- ☐ 15e eeuw (1)
- ☐ 16e eeuw (31)
- ☐ 17e eeuw (239)
- ☐ 18e eeuw (5641)
- ☐ 19e eeuw (6055)
- ☐ 20e eeuw (22936)
- ☐ 21e eeuw (120)

Kies periode...

Herkomst

Kies herkomst...

35.345 boeken gevonden voor: wereld of waereld of waerelds of waereld of weereld of weereld of weereld of weerelds of weereld of wee

Meer details v

nederlab 7

mijn nederlab collecties zoeken over nederlab help uitloggen

☑ zoeken in auteursgegevens

beperk samenstelling onzelfstandige titels zelfstandige titels koepeltitels herdrukken uitsluiten

The natuurkunde van het geheelal: Een 13de-eeuws middelnederlands leerdicht datering: ca. 1275-1300 auteur: anoniem Natuurkunde van het geheelal, De (-) genre: fictie, non-fictie, poezie, leerdicht, artesliteratuur, natuurkunde, sterrenkunde collectie: DBNL aantal hits: 3

tot aen het einde der regering van het huis van Bu

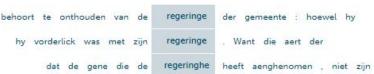
tot aen het einde der	regering	van het huis van	Burgondie
tot aen het einde der	regering	van het huis van	Burgondie
ld . , Over de	regeering	der voorzetsels in	het Middelnederlandsch

Lof der Zotheid

datering: 1560
auteur: Johan Geillyaert (Brugge, ca. 1507-Emden, 1574) Desiderius Erasmus (Rotterdam (Zuid-Holland), 1466-

genre: fictie, proza, poezie, satire, lofdicht(en)

collectie: DBNL aantal hits: 6

Laad meer snippets

Code sample

```
import scala.xml.
object LexiconService
 case class LexiconService(serviceURL: String, database: String)
  def getWordforms(lemma: String):List[String] =
   (XML.load(s"\serviceURL/get wordforms?\database=\database&lemma="
    + lemma.toLowerCase)
    \ "found wordforms").toList.map( .text.toLowerCase).filter( .matches("^(\p{L})*"))
  def getLemmata(wordform: String):List[(String,String)] =
   (XML.load(s"\serviceURL/get lemma?database=\subseteq\database\wordform=" + wordform.toLowerCase)
    \ "found lemmata").toList.map(e => ((e \ "lemma").text, (e \ "pos").text))
 val serviceURL = "http://sk.taalbanknederlands.inl.nl/LexiconService/lexicon"
 val database = "lexicon service db"
 def main(args: Array[String]) : Unit =
  val ls = new LexiconService(serviceURL, database)
  ls.getWordforms("wereld").foreach(println)
  ls.getLemmata("ook").foreach(println)
```

Limitations

- Web services like this are simple to use but
  - each is different
  - "This is all very nice, but can I just access your database?"

So we need a more generic model to publish the data

Next step: The lexicon as linked

open data onager reuzenpanda reuzenpanda horhomdaida minidae ottetter otter giraffeaffe haafiaas berber haas muishond haanaas erber vicuña cock_spaniël neanderthaler mustang _ beagle boxer ijslander ıslander rhinoceros orka woestiinknwch o orka orka keun huiswijn bever varkenken katkat labrador labrador alnalpaca katkat puldospuldos caries, cariës iachtluipaard eekhoorn chirogril, cirogril/cirogrillus cheetah, cheeta dictionary other ?a a <http://dbpedia.org/ontology/Mammal> . http://nl.dbpedia.org/resource/Vos_(dier ?a A:matches ?e . ?e A:definition ?d . ?e A:lemma ?11 . ?e A:related ?e2 . ?e2 A:lemma ?12 } where SERVICE <http://nl.dbpedia.org/sparql>

Clariah search

(in WP3, linguistics) search corpora, treebanks, lexica

- local search (ensure there are "endpoints")
- federated search (jointly query similar datasources)
- chaining search (combine heterogeneous data sources)

Clariah search

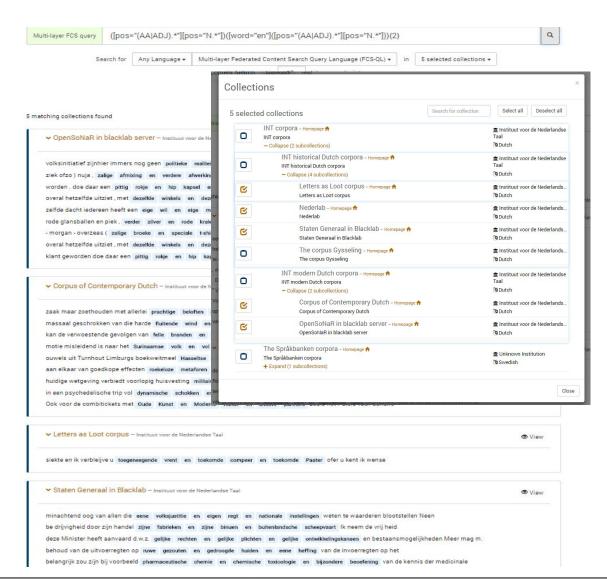
(in WP3, linguistics) search corpora, treebanks, lexica

- corpora ("token-based annotation")
- treebanks (syntactic annotation)
- lexica
  - morphosyntactic
  - semantic
  - •

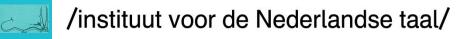

Clariah federated search

https://spraakbanken.gu.se/ws/fcs/2.0/aggregator/

Why linked open data??

- Choice as main interoperability standard for CLARIAH
- Interoperability without imposing a common schema on data
- Simple but expressive data model
- Aggregation and federation: easy transition
  - Compare with CLARIAH fcs 2.0 etc.
- Although
  - Unsuitable for content management (at least, for now, for us)

Tower of babel problem

Each resource speaks its own language

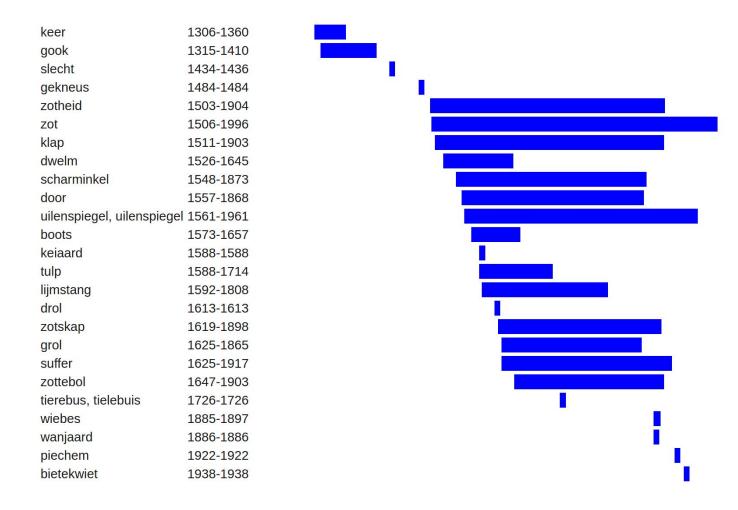
- query language
- data encoding
- linked open data and standard encoding schemas as interlingua / glue
- universal dependencies

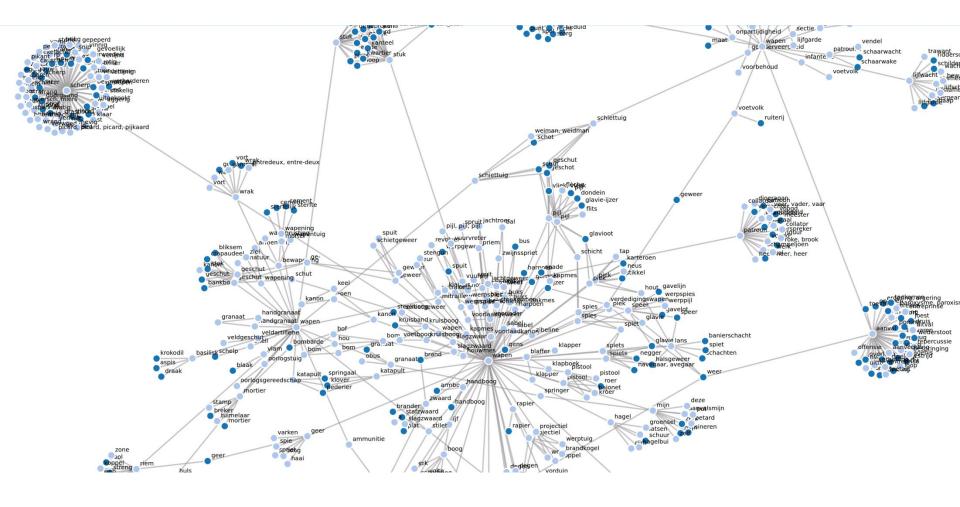
DiaMaNT/LOD use cases ...

- Diachrony of similar terms
- Combining semantic lexica
- Using distributional information
- "Join" with external ontology data
- Deploy in corpus search

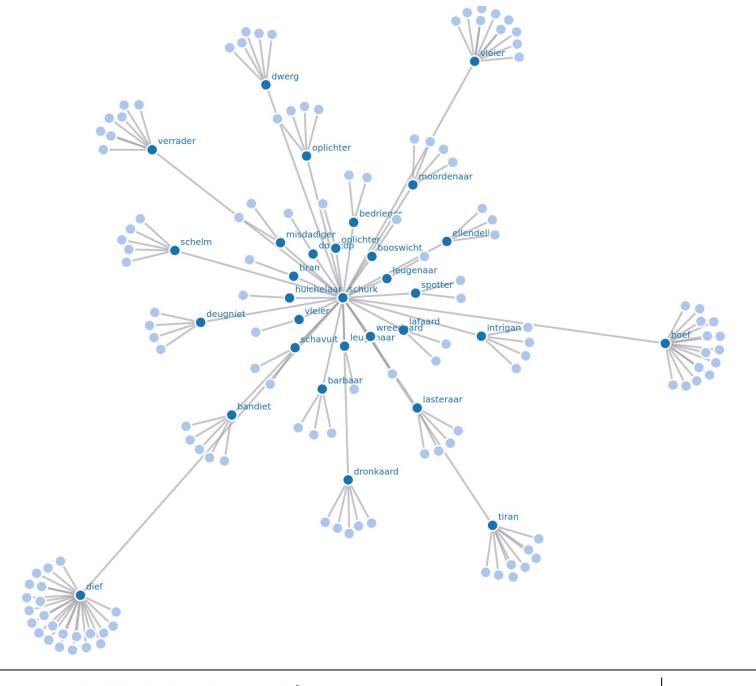
Attestation-based chronology of related terms

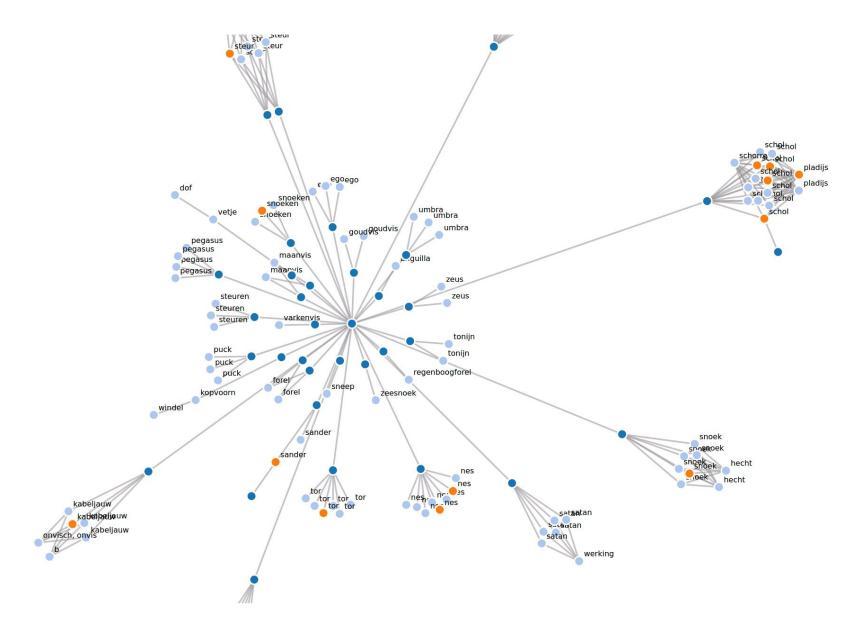

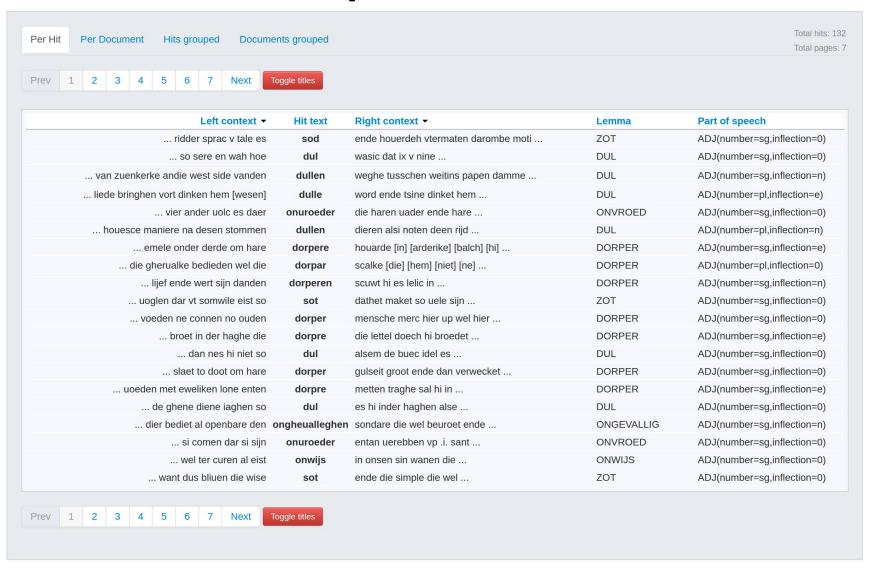

Link with DBpedia ontology

Use lexicon in corpus search

Federated vs aggregated

Each resource speaks its own language

- convert or
- map

Chaining search: corpora and lexica

```
SELECT distinct ?pw ?ow ?lvw ?lvl
WHERE {
 SERVICE lassyklein:
                                                Triples predicate, object, subject from
   ?pred ud:nsubj ?onderwerp .
   ?pred ud:obj ?lv.
                                                corpus
   ?onderwerp :word ?ow .
   ?pred:word?pw.
   ?lv:word?lvw
 graph <http://rdf.ivdnt.org/lexica/dbnl similarity/>
                                                               Distributional similarity to target word
  ?sim diamant:source "woede" . ?sim diamant:target ?lvl
 graph <a href="mailto:rdf.ivdnt.org/lexica/diamant/v1.0/">http://rdf.ivdnt.org/lexica/diamant/v1.0/</a>
  ?e ontolex:canonicalForm ?lvc .
                                                         Word forms from lexicon
  ?lvc ontolex:writtenRep ?lvl.
  ?e ontolex:lexicalForm ?lvf.
  ?lvf ontolex:writtenRep ?lvw
```

Chaining search: including treebanks

```
mapping

udPrefix + "nsubj" ->

BasicPattern(Set(

"object←$subject/../node[@rel='su']/node[@rel='hd' and @pos='noun']",

"subject←//node[@rel='hd' and @pos='verb' and parent::node[@cat='smain' or @cat='ssub']]",

), Set("subject", "object")),
```

```
prefix : <http://example.org/>
prefix ud: <http://universaldependencies.org/u/dep/>
select ?tonderwerp ?tgezegde ?tlv ?sent where
{
  ?gezegde ud:nsubj ?onderwerp .
  ?gezegde ud:obj ?lv .
  ?lv :precedes ?onderwerp .
  ?gezegde :text ?tgezegde .
  ?onderwerp :text ?tonderwerp .
  ?lv :text ?tlv .
  ?gezegde :sentence ?sent
}
```

```
for $gezegde in (//node[@rel='hd' and @pos='verb' and
  parent::node[@cat='smain' or @cat='ssub']]),
$\text{lv in ($gezegde/../node[@rel='obj1']/node[@rel='hd' and
  @pos='noun']),
$onderwerp in ($lv/ancestor::node/descendant::node[xs:int(@begin) >
  xs:int($lv/@begin)]) intersect
  ($gezegde/../node[@rel='su']/node[@rel='hd' and @pos='noun']),
$tgezegde in (string-join($gezegde//@word, '')),
$tonderwerp in (string-join($onderwerp//@word, '')),
$sent in ($gezegde/ancestor::alpino ds/sentence),
$tlv in (string-join($lv//@word, ''))
return( <result><var><name>tlv</name><value>{$tlv}</var>
<var><name>tgezegde</name><value>{$tgezegde}</value></var>
<var><name>sent</name><value>{$sent}</value></var>
<var><name>tonderwerp</name><value>{$tonderwerp}</value></var>
  </result>)
```

Discussion: future of tool use in humanities

- what can we expect non-technical researchers to do
- which tools are missing most
- or need more work to be usable